

Pygiff,

Huruledes

Såd = Sldar

Skola Släckas,

ut

De ej tilfoga så stor skada.

BEDEHÖREN,

Tryckt hos LARS WENNBERG, 1775.

Wärkeligit är, at så få af Naturkunnighetens älskare, wärdat sig, at till hela Menniskoslägtets nytta, göra tillämpningar af den känning och grunder, sådane män funnit, och äga kundskap om, wid Naturens och de skapade tingens betraktande. Alle Naturkunnige är bekant, at watten är en sammanpackad luft, som ej låter sig widare packas, men wäl luften, såsom ock, at eld och värma fördelar watten till en tunn luft, som åter igenom köld samlas till et watten, och at elden, des flamma och låga, hafwer sit lif, tillwärt, styrka, föda och uppehälle af luften; enär då en stor hop watten, gjutes på elden, ölas af värman, en myckenhet luft och eld-ämne, oaktat på ena stället, där en mängd watten gjutes, elden släckes och dränkes, åter, af minsta gnista, en hop i luft förwandlad wattu-ånga och eld-ämne, theraf elden med så mycket större kraft lågar, hwaråst den får itändas at brinna.

So kan märka orsaken, at det nu brukeliga sättet, med wattusprutor släcka elden, ej alltid lyckas? de Naturkunnige måste dock årkänna, at uti alle skapade ting, är et wist förhållande, som det ena tinget hafwer till et annat; således måste en wist quantite watten hafwa sitt förhållande till en wist quantitet eld, om den skall släckas, och om detta förhållande ej i åttages, at all eld dränkes af watten, kan watten mer öka eldens kraft, än släcka elden, som ock wärkeligen sker, at wattusprutorna, hafwa mer hus och gårdar upbrändt, än den eld, de skolat släcka, kunnat åstadkomma, om de med sit otillräckeliga watten ej ökat eldämne, utan låtit elden brinna till des han af sig sielf sloctnat, då ej förhållandet

landet imellan elden och wattenets quantite, som skall släcka elden, blifwit i ått tagit.

Fördensfull föreslås och upgifwes en annan Släcknings-Methode wid Wad-Eldar.

1:0 Swarfwas af Trä, större och mindre Kulor, hwilka så beredas, at de ej brinna, utan äro de fylle med et slags pulswer, som, enär Kulan fastas i lågan, spränges hon sönder, och torra pulfret släcker elden; all ester som lågan släckes, och folket kan komma elden närmare, fastas hela halwa Ankaret, som på Elden spränges och Pulfret utsprides.

2:0 Hafwes tilhands, sin Mosand, sådan som Kälare kalla Stybbe, och bör af sådan Sand, uti alla Brandhus, wara en myckenhet, som till Elden föres i Kist-Kärror, hwilken Mosand begjutes med watten, och sedan med skoflar fastas på Elden.

3:0 Nyttias små Hand-Sprutor af Trä, Käppar eller Järn-Bläck, hwarmed, sedan lågan är släckt, sprutas up uti taken, ther Stybbet ej kan släcka.

4:0 Äro på wist sätt förfärdigade Brand-Segel til hands, som kunna hindra, at lågan ej itänder brede wid belagne Hus och Gårdar.

En förständig Kälare kan styra elden uti en 50 å 60 famnars itänd Wed; skulle han, enär Milan slår och wil brinna, nyttja så mycket watten, som en Stockholms

holms Spruta gifwer ifrån sig, kunde Milan snart upbrinna: Han förstår at styra elden, lika som en Polack wet at låra twenne Björnar dansa, och en Lejonwaktare kan tuckta de grymmaste och starkaste Lejon.

Om en Kål-dös af några Hundra Låster Kål, skulle itändas och upglödgas, som ofta händt, nyttjades då en Stockholms Wattenspruta, brunne Kål-dösen snart up, men Stobbe eller sin Mosand, at med Skoflar kasta öfwer Käsen, och sedan watten, gör det bästa gagnet.

Wid en Skogselds släckande, kunde Stockholms Wattenspruta litet uträtta; men Jern = Störn, Yran och Spadan, Råssan och Sopqwasten, äro då de bästa wärktng.

Ut alt, hwad anført är, warder en Sanning, kan af egen ärfarenhet intngas.

En förständig Kälare, som wet at omgå med Elden, och kan tuckta honom, samt blifwer tillika något mer underrättad, uti Eldssläckningen, i Hus och Gårdar, wore den bästa Brandmästare.

Det ömar mig, at så mycket ondt tilfogas menniskor, igenom okunnighet, om Eldens släckande, som dock kunde hindras, och wil jag ej hafwa del, uti så mycket Folks olyckor.

Dixi & Saluavi Animam meam.

Philopater.

